

інвестиційних проектах та програмах), правові (прийняття відповідних нормативних документів) тощо. Учасниками інвестиційного процесу можуть виступати інвестори, посередники, емітенти, саморегулюючі організації (біржі, інститути спільного інвестування), рейтингові агентства та державні органи управління. Виміряти соціальний ефект від реалізації інвестицій можна за допомогою чисельності населення, що отримують матеріальні переваги та послуги соціального характеру (медичні, освітні, духовні), а також робочі місця. Проте потрібно завжди бути готовим до настання певних інвестиційних ризиків з метою завчасного їх попередження. Ризик – важливий фактор впливу на інвестиційну політику, оскільки існує ймовірність втрати вигід від реалізації інвестицій. Варто відзначити, що існують такі види ризиків як: галузеві, макроекономічні, управлінські, комерційні, кредитні, відсоткові, інфляційні, інноваційні, кримінальні, судові, професійні, а також можливість настання стихійних явищ та катастроф.

З цього можемо зробити припущення, що від ефективної реалізації комплексу дефініцій інвестиційної політики залежать темпи соціально-економічного зростання, збалансованість і загартованість господарського комплексу, особливо в сучасних умовах розвитку економіки.

1. Крейдич І.М. Проблеми формування та реалізації інвестиційної політики / І.М. Крейдич // *Економіка та держава*. – 2007. – №10. – С. 17-19. 2. Кириченко О.А., Харченко О.І. Антикризова інвестиційна політика України / О.А. Кириченко, О.І. Харченко // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. – №1. – С. 64-74. 3. Черкасова В.А. Оценка выгод государства от участия в инвестиционном процессе / В.А. Черкасова // *Финансы и кредит*. – 2010. – №6 (390). – С. 20-26. 4. Гитман Л.Дж., Джонк М.Д. Основы инвестирования [пер. с англ.] / Л.Дж. Гитман, М.Д. Джонк. – М.: Дело, 1999. – 1008 с. 5. Беренс В., Хавранек П.М. Руководство по оценке эффективности инвестиций [пер. с англ.] / В. Беренс, П.М. Хавранек. – М.: АОЗТ “Интерэксперт”, Инфра-М, 1995. – 528 с. 6. Про інвестиційну діяльність: Закон України (від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T156000.html. 7. Курило С.В. Інвестиційна політика, її сутність і роль у сучасних умовах / С.В. Курило // *Держава та регіони*. – 2009. – №2. – С. 109 – 111.

О.М. Фашевська

ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАНУ”

ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

© Фашевська О.М., 2011

Реалізація державної інноваційної політики передбачає створення законодавчої та нормативно-правової бази, розроблення і практичне застосування різноманітних методів стимулювання інноваційної активності, формування відповідної інфраструктури. Інноваційна інфраструктура є важливою складовою організаційно-економічного механізму реалізації інноваційної політики завдяки тому, що її функціонування безпосередньо впливає на рівень комфортності умов, в яких відбувається діяльність учасників інноваційного процесу. Однак, в Україні вона все ще залишається недостатньо розвинутою.

Виконання інноваційною інфраструктурою важливих для активізації інноваційної діяльності функцій неможливе без детального визначення і закріплення змісту основних її понять, видів, складових, етапів формування, методів регулювання і стимулювання у відповідній нормативно-правовій базі. Остання для забезпечення ефективного регулятивного впливу державних органів влади та створення сприятливих для всіх суб’єктів інноваційного процесу умов, має включати законодавчі та підзаконні акти різних рівнів – від загальнодержавних кодексів й законів до відомчих і регіональних нормативних актів.

Вивчення стану правового регулювання інноваційної інфраструктури на загальнодержавному рівні дозволяє обґрунтовано зробити наступні висновки.

Аналіз кількісних параметрів нормативно-правової бази свідчить про достатньо широкий перелік актів, кожен з яких певною мірою визначає окремі аспекти функціонування інноваційної інфраструктури. Початок формування законодавчої бази у цій сфері було покладено прийняттям Концепції науково-технологічного та інноваційного розвитку України, затвердженої постановою Верховної Ради від 13.07.1999 р. №916-XIV, в якій зазначено, що основні виконавчі органи в галузі науки, інновацій та підприємництва “повинні займатися питаннями стимулювання інноваційної діяльності та розвитку інноваційної інфраструктури в підприємницькому середовищі” [1].

У подальші роки було прийнято низку правових актів, основними з яких є: Господарський кодекс України, закони України “Про інноваційну діяльність”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, Державна цільова економічна програма “Створення в Україні інноваційної інфраструктури” на 2009-2013 рр., затверджена постановою КМУ від 14.05.2008 №447, Концепція розвитку національної інноваційної системи, затверджена розпорядженням КМУ від 17.06.2009 р. № 680-р. Порядок створення і діяльності окремих елементів інноваційної інфраструктури визначаються законами України “Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків”, “Про наукові парки”, “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки”, “Про науковий парк “Київська політехніка”. Важливі заходи з активізації розвитку інноваційної інфраструктури та системи трансферу технологій були передбачені у Державній програмі економічного і соціального розвитку України на 2010 рік, однак вони так й залишилися невиконаними.

Необхідно зазначити, що у таких важливих для розбудови інноваційної системи країни законодавчих актах як закони “Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні” та “Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій” наявні лише окремі згадки про необхідність розвитку інноваційної інфраструктури, а у законі, що регулює розвиток найбільш прогресивних і важливих для зростання конкурентоспроможності держави технологій – “Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій” – зовсім не приділено уваги інфраструктурній складовій системи їх розробки та впровадження. Хоча ефективне функціонування підприємств, установ та організацій, що надають різноманітні інфраструктурні послуги створило б сприятливі умови для трансферу результатів наукових досліджень у виробництво і розвитку високотехнологічних секторів економіки.

Отже, негативні структурно-динамічні показники та фінансово-економічні результати функціонування елементів вітчизняної інноваційної інфраструктури зумовлені не лише значним недофінансуванням передбачених у нормативних документах заходів з їх розбудови, але й більш глибокими причинами – недотриманням системного підходу і вимоги комплексності при створенні нормативно-правової бази у цій сфері.

Оцінка якісного стану нормативно-правової бази розвитку інноваційної інфраструктури свідчить про її фрагментарність, суперечливість і нестабільність. Відсутня послідовність і змістовна зв'язаність між різними законодавчими та підзаконними актами у цій сфері. Так, перелік елементів інноваційної інфраструктури, визначених у різних нормативних актах, включає: державні інноваційні фінансово-кредитні установи, венчурні компанії та фонди, зони інтенсивного науково-технічного розвитку (технополіси), соціотехнополіси, технологічні парки, наукові парки, інноваційні центри, бізнес-інкубатори (інноваційні, технологічні), центри високих інформаційних технологій, центри трансферу технологій, регіональні інноваційні кластери, бізнес-центри, консалтингові центри, інформаційні мережі науково-технічної інформації та інші. Однак для переважної більшості з них не визначені як змістовне наповнення, так й порядок створення, особливості діяльності, механізми державного регулювання тощо.

Практика господарювання у країнах з розвинутими інноваційними системами свідчить, що використання державою будь-яких заходів стимулюючого характеру є ефективним лише тоді, коли існують узаконені об'єктивні та однозначно зрозумілі критерії, що служать підставою для надання підтримки. Отже, вважаємо за доцільне запропонувати наступні напрями удосконалення нормативно-правового регулювання інноваційної інфраструктури:

- привести нормативно-правову базу створення і функціонування вітчизняної інноваційної інфраструктури у відповідність з пріоритетними напрямами науково-технічного розвитку країни,

оскільки як діючі, так й нові інфраструктурні елементи повинні утворювати комплексне середовище для створення і комерціалізації наукових розробок саме за цими напрямками;

- визначити назви (й можливість їх трансформування), зміст, порядок та особливості створення і діяльності основних елементів інноваційної інфраструктури відповідно до потреб учасників інноваційного процесу, пріоритетів державної політики та з урахуванням світової практики;
- доповнити існуючі нормативні акти механізмами ресурсного – фінансового, матеріального (особливо – земельного), кадрового – забезпечення розбудови системи елементів інфраструктури;
- закріпити у нормативних актах законодавчого рівня можливість надання фінансової допомоги ініціаторам створення установ інноваційної інфраструктури за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів (у формі грантів, кредитів під державні гарантії, субвенцій тощо), але разом з тим – конкретизувати умови їх надання і відповідальність за цільове використання. Передбачати таке фінансування під час підготовки проектів державного бюджету України на кожний рік, виходячи з досягнутих у попередній період результатів та потреб учасників інноваційного процесу у розвитку інфраструктурної системи в наступний період;
- передбачити можливість застосування механізмів державно-приватного партнерства для розвитку мережі елементів інноваційної інфраструктури, наприклад, у формі “технологічних платформ”, які біля десяти років діють на території Європейського Союзу і є ефективним інструментом поєднання зусиль бізнесу, наукових установ та держави для активізації інноваційного розвитку;
- розширити нормативно-правове регулювання взаємовідносин індивідуальних винахідників та раціоналізаторів з суб'єктами інноваційної інфраструктури; можливо, передбачити створення спеціальних інфраструктурних установ для надання підтримки саме цій категорії інноваторів;
- конкретизувати функції органів державного управління у сфері регулювання інноваційної інфраструктури та визначити посадову відповідальність їх працівників за невиконання прийнятих нормативно-правових актів;
- заходи з виконання Державної цільової програми розвитку системи інформаційно-аналітичного забезпечення реалізації державної інноваційної політики та моніторингу стану інноваційного розвитку економіки (затверджена постановою КМУ від 7.05.2008 р. N 439). доповнити створенням системи моніторингу розвитку інноваційної інфраструктури та її нормативно-правового забезпечення на державному та регіональному рівнях.

1. Верховної Ради України “Про затвердження Концепції науково-технологічного та інноваційного розвитку України”. – від 13.07.1999 №916-XIV.

Л.І. Федулова

ДУ “Інститут економіки і прогнозування НАНУ”

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЯК СКЛАДОВОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

© Федулова Л.І., 2011

Сьогодні світова господарська система знаходиться на шляху здійснення нового технологічного “стрибка”, який розгортається на основі впровадження новітніх технологій, що взаємодіють між собою (мікроелектроніка, телекомунікації, комп'ютери, робототехніка, створення нових матеріалів, біотехнологій, інформатизації й т. і.), і вимагає новітніх форм організації інноваційних процесів. Досвід авангардних в технологічному розвитку країн показує, що істотним елементом підвищення ефективності у зазначеному напрямі виявився організаційний фактор, пов'язаний з об'єднанням виробників. У цьому випадку не окреме підприємство конкурує на ринку, а промисловий комплекс, який скорочує свої транзакційні витрати завдяки спільній технологічній кооперації компаній. Важлива роль в забезпеченні зазначеної діяльності відводиться інфраструктурі..